

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

לפני הרכב כבוד השופטים:

סארי ג'יוסי [אב"ד]

עפרה אטיאס

ניצן סילמן

המערערת

י'

ע"י ב"כ עו"ד א. מנור

נגד

המשיב

ד'

ע"י עו"ד ר. מובשוביץ

פסק דין

השופט סארי ג'יוסי [אב"ד]:

1. בפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (סגן הנשיאה, כב' השופט טל פפרני) מיום 22.05.2023 בתמ"ש 62487-11-20 (להלן: "**פסק הדין קמא**"), אשר במסגרתו נמנע בית משפט קמא מלהכריע בתביעתה של המערערת להצהיר עליה ועל המנוח א' ז"ל (להלן: "**המנוח**") כבני זוג ידועים בציבור, וקיבל חלקית את עתירותיה למתן סעד הצהרתי בדבר שיתוף ביחס לנכסים שונים – חשבון בנק משותף. לצד זאת, נדחתה עתירתה לשיתוף בדירת מגורים ברחוב ----- (להלן: "**הדירה**" או "**דירת המחלוקת**").

המערערת טענה כי דירת המחלוקת, הגם שרשומה על שם המנוח בלבד, היא משותפת לה ולמנוח בהתאם להלכת השיתוף ומכח חיי הזוגיות כידועים בציבור.

העובדות הצריכות לעניינו וטענות הצדדים לפני בית משפט קמא

2. המשיב, ד', הוא בנו של המנוח אשר נפטר ביום 08.09.2020 והותיר אחריו צוואה מיום 13.10.2015 ובה ציווה את עזבונו למשיב בלבד.

3. המערערת התגוררה עם המנוח החל משנת 1997. תחילה התגוררו בדירה שכורה ברחוב-- ----, ובהמשך בדירת המחלוקת משנרכשה בשנת 2014.

4. בפני בית משפט קמא הוגשו שלוש תביעות כדלקמן:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

- תמ"ש 62487-11-20: תביעה שהגישה המערערת נגד המשיב לפירוק שיתוף בנכסים, לרבות דירת המחלוקת, בטענה כי ניהלה חיים משותפים עם המנוח.

- תמ"ש 76085-12-20: תביעה שהגיש המשיב נגד המערערת בגדרה ביקש להורות כי ככל שהמערערת זכאית למחצית מרכוש המנוח, במקביל יש לקבוע כי המנוח זכאי למחצית הרכוש שבבעלות המערערת, לרבות דירה ב-----.

- תמ"ש 76134-12-20: תביעה שהגיש המשיב נגד המערערת לתשלום סך כולל של 448,168 ₪, כספים שחלקם נמשכו מחשבון המנוח וחלקם בגין החזר הוצאות אחרות. בנוסף, עתר למתן צו עשה להשבת מסמכים ושטרות שהיו שייכים למנוח ונמצאים בידי המערערת.

5. לפני בית משפט קמא טענה המערערת, כי היא והמנוח קיימו חיי זוגיות כבני זוג ידועים בציבור החל משנת 1997. כשנה לאחר היכרותם עברו הצדדים להתגורר בדירה שכורה במשך 17 שנים. לטענתה, היא נהגה כבוד בילדיו, אירחה אותם בדירה ובדומה לכך התייחס המנוח לבתה ונכדיה. בכתב תביעתה עתרה לשיתוף בכלל הנכסים השייכים למנוח ובתצהיר עדותה בהמשך טענה כי הייתה הפרדה רכושית בין הצדדים למעט בחשבון הבנק המשותף. עוד לטענת המערערת, הדירה מושא המחלוקת משותפת לצדדים מכוח הלכת השיתוף.

6. לעומתה טען המשיב, כי המנוח והמערערת לא היו בגדר "ידועים בציבור". לדברי המשיב, המנוח ניהל מערכות יחסים עם מספר נשים אחרות והדבר המשותף היחיד בין השניים הוא מגוריהם תחת קורת גג אחת, כאשר בחלק מהתקופה המערערת התגוררה כשוכרת אשר הפרה את חוזה השכירות ובתגובה ניסה המנוח לסלקה מהדירה. בנוסף טוען המשיב כי לא בכדי הסתירה המערערת מידע זה בכתב תביעתה, וכלל לא הזכירה אותו.

7. וביתר פירוט; אין מחלוקת כי למערערת היה חשבון בנק נפרד בבנק דיסקונט ולמנוח חשבון בנק נפרד בבנק לאומי אותו סגר בשנת 2017.

8. ביום 27.01.2000 פתחו המערערת והמנוח חשבון בנק משותף בבנק הפועלים שמספרו ---- בסניף -----.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

ביום 16.07.2007 הגישו המערערת והמנוח בקשה להעברת החשבון לסניף אחר - ---- והבנק הקצה לו מספר חדש : -----.

ביום 19.11.2007 הוגשה בקשה להעברת החשבון על שם המערערת בלבד, ומספר החשבון שהתקבל היה ----- . אל חשבון זה הועברו הכספים אשר היו בחשבון המשותף. ביום 11.11.2008 צורף המנוח כמיופה כח בחשבון.

ביום 16.06.2014 פנו הצדדים לבנק וביקשו להוסיף את שם המנוח כבעלים נוסף בחשבון, זאת לאחר שהוסר החשש מהטלת עיקול על הכספים בחשבון על ידי גרושתו של המנוח, כך לטענת המערערת.

9. עיקר המחלוקת בין הצדדים נסבה סביב הזכויות בדירת המחלוקת אשר נרכשה בשנת 2014 בהתאם לחוזה מכר ונרשמה על שם המנוח בלבד.

10. לטענת המערערת, בני הזוג חיו יחד כידועים בציבור משנת 1997. במהלך שנת 2014 תכננו לרכוש דירה משותפת והוחלט על רכישת הדירה מושא המחלוקת ורישומה על שם המנוח בלבד, זאת מטעמי חיסכון במיסים ולנוכח העובדה כי למערערת דירה נוספת בעיר ---- ולכן רישום הזכויות על שמה עלול להוליד חיוב במס רכישה בסכומים גבוהים. כמו כן טענה המערערת כי כספי רכישת הדירה שולמו מהחשבון המשותף של הצדדים וכי לצורך כך נלקחה הלוואת בלון משותפת מבנק לאומי אותה פרעו מהחשבון המשותף ובאמצעות שוברי תשלום אותם שילמו במזומן. בשנת 2015 עברו השניים להתגורר בדירה מושא המחלוקת עד לפטירתו של המנוח. עוד נטען כי לאחר פטירתו, המערערת רכשה למנוח חלקת קבר ב--- וכי לתדהמתה בתום השבעה התגלה כי המנוח הותיר אחריו צוואה שבה המערערת לא מוזכרת; זאת על אף חיי שיתוף מלאים משך 23 שנים.

11. לעומתה טען המשיב כי היחסים בין המנוח למערערת היו מעורערים וכי הקשר ביניהם, בוודאי בתקופה שבה נרכשה דירת המחלוקת ע"י המנוח ועברו בלבד, התבסס על אינטרסים שאינם קשורים כלל לזוגיות. עוד הוסיף כי המערערת חתומה על הסכם שכירות במסגרתו צוין שהמנוח הוא הבעלים של הדירה והיא התחייבה לשלם לו דמי שכירות חודשיים של 1,000 ₪. עוד טען כי המערערת סולקה מהדירה לאחר שלא השתתפה בהוצאות אחזקתה והעלימה את הסכם השכירות מהמשיב. עוד נטען כי המערערת לא הגישה התנגדות לקיום הצוואה וניסתה להסתיר מהמשיב את דבר קיומה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

12. המשיב טען כי המנוח רכש את הדירה לבדו שכן נטל הלוואת משכנתא מחשבונו הנפרד בבנק לאומי והדירה נרשמה על שמו בלבד. עוד ציין המשיב, כי הצוואה נערכה ביום 13.10.2015, חודשים ספורים לאחר רכישת הדירה מושא המחלוקת.

פסק-הדין קמא:

13. בפסק דינו סקר בית משפט קמא את המסגרת הנורמטיבית בעניין ידועים בציבור ושני תנאי הסף המצטברים הנדרשים לצורך הכרה בקשר זוגי, כקשר של ידועים בציבור: חיי משפחה וניהול משק בית משותף. עוד ציין כי בדרישות הסף להוכחת קיומם של יסודות אלה, יש לבחון כל מקרה ונסיבותיו ובית המשפט ינקוט מגמת הקלה רק כאשר מכלול הנסיבות העובדתיות של המקרה מצדיקות זאת.

14. עוד הוסיף בית משפט קמא כי נטל ההוכחה הוא על הטוען לקיומו של קשר זוגי של ידועים בציבור, והדגיש כי נקבע בפסיקה שאין די בהכרזת בני הזוג כידועים בציבור לצורך החלת הלכת השיתוף, אלא שעל הטוען לשיתוף מוטל נטל מוגבר להוכיח את כוונת השיתוף.

15. בנוסף, בית משפט קמא ציין כי תחולת השיתוף במובנו המצומצם על ידועים בציבור הוא פועל יוצא של ניהול משק בית משותף כאשר לגבי נכסים אחרים נדרש התובע להוכיח כוונת שיתוף. כך, על פי הפסיקה, הלכת השיתוף החלה על ידועים בציבור שונה מזו החלה על זוגות נשואים, והיא מצומצמת ממנה משדורשת היא ראיה נוספת על מנת להרחיבה מעבר לנכסי היום-יום.

16. אשר לתנאי הראשון, חיי משפחה, סקר בית משפט קמא את הראיות שהציגה המערערת דוגמת תמונות מאירועים וטיולים משותפים ובנוסף קבע כי הדיון אודות אופן הרישום על גבי המצבה - השם "סבא" בו עשו שימוש נכדיה של המערערת והקמת קבוצת "וואצאפ" לפני אשפוז המנוח, מהווים אינדיקציה לקשר רגשי. בנוסף, פירט בית משפט קמא עדויות מטעם המערערת אשר הגדירו את המנוח והמערערת כבני זוג. בנוסף לעדויות אלו העיד מצד המשיב אחיו, בנו של המנוח, א', שמסר כי נהג להגיע בימי שישי לארוחה משותפת עם המנוח והמערערת. בית משפט קמא קבע כי אין מחלוקת אמיתית כי המערערת טיפלה במנוח במחלתו, אלא שהמחלוקת מקורה בשאלה האם קבלה תמורה עבור פעולות אלו שביצעה. בית משפט קמא קבע כי לא עלה בידי המשיב להוכיח טענה זו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

לצד זאת, קבע בית משפט קמא כי בנוגע לחלקו השני של התנאי הראשון, קרי, יחסי אהבה, נאמנות וקשירת גורל אחד באחר, עלו ספקות ביחס לכך בחקירת העדים בכלל, ובחקירת המערערת בפרט. נקבע כי אין מחלוקת כי בחמש השנים האחרונות המנוח והמערערת לא קיימו יחסי אישות, זאת לפי גרסת המערערת. עוד נקבע כי מחומר הראיות עלה כי המנוח הרבה להכיר נשים אחרות, פנה לקבלת שירותי מין בתשלום ואף קיים יחסי מין עם נשים שונות, וכי מטעם המשיב העידה גב' ק', על קיום יחסי מין עם המנוח סמוך לשנת 2002 במשך יותר משנתיים. עוד נקבע, כי מתוך עדות המערערת עולה גרסה לא הגיונית בנוגע להתייחסותה להתנהלות המנוח עם נשים אחרות.

על כן, קבע בית משפט קמא, כי עלה בבירור שהמערערת לא הייתה היחידה בחיי המנוח וכי בתקופות שונות היו למנוח קשרים עם נשים אחרות, וכי במצב דברים זה, קיים קושי לקבוע כי המנוח היה נאמן למערערת או שראה בה אשתו או בת זוגו.

17. אשר לתנאי השני, ניהול "משק בית משותף", קבע בית משפט קמא שאין מחלוקת כי המנוח והמערערת התגוררו יחד תחת אותה קורת גג, משך 22 שנים ואף יותר, תחילה בדירה שכורה ובהמשך בדירת המחלוקת. המשיב מסכים שאכן היה שיתוף בהוצאות לרבות בצרכי המנוח והטיפול בו אך טען כי בהמשך קיבלה המערערת תמורה בגין כך, טענה אותה הכחישה המערערת לאורך כל ההליך. נקבע כי חקירת הצדדים ועיון במסמכים שהונחו לפני בית משפט קמא, העלו תהיות ביחס לניהול משק בית משותף כבני זוג. צוין כי המערערת חזרה בה מגרסתה שהועלתה בכתב התביעה בגדרה טענה כי היא זכאית למחצית מכלל נכסי העיזבון, ובתצהיר עדותה הראשית הדגישה שהיא אינה טוענת לשיתוף בכל רכושו של המנוח אלא שהשיתוף היה בחשבון בנק הפועלים, אותו חשבון אליו היו הצדדים מפקידים את משכורתם במזומן ובדירה. נקבע כי בנוגע לחשבון המשותף הנ"ל, לא עלה בידי המערערת להוכיח כי היא הפקידה כספים ממקורות עבודתה. בחקירתה טענה כי ההפקדות בוצעו באמצעות מערכת חיצונית, קרי, כספומט, ובאופן זה לא ניתן לדעת מי באמת ביצע את ההפקדות המופיעות בחשבון המשותף ואין אפשרות לדעת את מקור הכספים.

נקבע כי מרבית הכספים שהשתכרה המערערת הופקדו בחשבונה הפרטי ועולה כי הקימה חסכונות בחשבונה הפרטי וכי היא אינה מעוניינת שלמנוח יהיה חלק בחסכונות אלו, כך בהתאם לגרסתה בתצהיר עדותה הראשית. לדבריה, מלבד הכנסתה המדווחת, הייתה לה הכנסה חודשית נוספת בלתי מדווחת בסכום של כ-5,000 ש"ח, אך ללא כל אסמכתא. על כן, בית משפט קמא קבע כי גרסת המערערת אינה מפורטת, כללית ואינה נתמכת בראיות.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

בנוסף צוין, כי מטענות הצדדים עולה כי לחשבון המשותף הפקיד המנוח כספים אותם ביקש להברیح מגרושתו בסכום של מאות אלפי שקלים. עוד אישרה המערערת כי המנוח הפקיד את קצבת הפנסיה שלו, את הקצבה המתקבלת מאת המוסד לביטוח לאומי בגין נכותו, וכן הפקדות חיצוניות שהיה מבצע במזומן. על כן, קבע בית משפט קמא כי ניתן ללמוד שבין הצדדים הייתה נהוגה הפרדה רכושית והחשבון המשותף שימש יותר את המנוח מאשר את המערערת. עוד נקבע כי נראה שהמערערת עצמה נהגה בהפרדה רכושית שכן הפקידה את מלוא משכורתה המוצהרת בחשבונה הפרטי ואת דמי השכירות שהתקבלו מהשכרת דירתה ב-----.

בנוסף, נקבע כי המערערת לא החזיקה בכרטיס האשראי של המנוח בהתאם לעדות בנו א'. כמו כן קיימת אי בהירות בנוגע לתשלום הוצאות, שכן חלקן בוצעו מהחשבון הפרטי של המנוח וחלקן מהחשבון המשותף.

בנוגע לחוזה השכירות קבע בית משפט קמא כי המערערת לא נתנה הסבר המניח את הדעת לכך שבינה לבין המנוח נכרת הסכם שכירות, כשם שלא הביאה כל ראיה לחיזוק טענתה כי תצמח לה זכות קניינית מהיותה רשומה בספרי העירייה כחייבת בארנונה.

אשר למשך תקופת המגורים נקבע כי בהתאם לפסיקה הרווחת לא משך החיים המשותפים הוא הקובע.

עוד נקבע כי המערערת לא הצביעה על כל מניעה להינשא למנוח וכן צוין כי רק בשנת 2020 הגישה תביעה אל המוסד לביטוח לאומי להכרה בהם כידועים בציבור. על כן נקבע כי העיתוי מדבר בעד עצמו, משהמתינה עד בסמוך למועד פטירת המנוח על מנת להסדיר את הסטטוס שלה כידועה בציבור.

לאור כל האמור, קבע בית משפט קמא, כי עולים קשיים מהראיות שהוצגו בפניו המכרסמים בגרסת המערערת. נקבע כי מרבית הראיות מצביעות על כך שמדובר בקשר שנועד לספק צרכים אישיים, נוחות, כדאיות כספית, לבטח בתקופה האחרונה לחיי המנוח. נקבע כי אכן היה שיתוף בחשבון הבנק ואין לשלול את האפשרות כי בתחילת החיים המשותפים המנוח והמערערת אכן היו בגדר בני זוג – ידועים בציבור, אך בשנים האחרונות ניתן לראות יותר אירועים והתנהלות שאינם מאפיינים בני זוג שקשרו גורלם יחד. בית משפט קמא לא קבע מסמרות בשאלת מעמדם של הצדדים והאם היו בגדר ידועים בציבור ופנה לבחינת השאלה האם חלה על הצדדים הלכת השיתוף.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

18. אשר להחלת הלכת השיתוף בין ידועים בציבור, צוין כי בענייננו הנטל להוכיח את השיתוף מוטל על המערערת הטוענת כי הדירה עסקינן הינה נכס משותף שנרכש מכספי הצדדים, עת הזכויות בדירה נרשמו על שם המנוח בלבד.

לאחר בחינה של הראיות והעדויות הגיע בית משפט קמא למסקנה כי המערערת לא עמדה בנטל הנדרש להוכחת "כוונת שיתוף ספציפית" בדירה מושא המחלוקת, וכך גם לא ביחס לכל נכס אחר, למעט חשבון הבנק המשותף. בית משפט קמא שוכנע כי המנוח פעל בכל דרך על מנת להבהיר למערערת שאין בכוונתו לשתפה בזכויותיו בדירה. את דחיית טענת השיתוף נימק בכל אלה:

ראשית, בית משפט קמא ציין כי המערערת עצמה טוענת כי בין הצדדים לא התקיים שיתוף רכושי הלכה למעשה. כך, קבע בית משפט כי המערערת החזיקה בחשבון בנק נפרד וכי לא ידעה את הקוד הסודי של כרטיס האשראי של המנוח (ראו פסקה 66 לפסק הדין).

שנית, בית-המשפט קמא מצא כי לא הוכחה "כוונת שיתוף ספציפית" ביחס לדירה. בית המשפט ביסס את קביעתו זו בעובדה שהדירה נרשמה על שם המנוח בלבד. עוד הוסיף בית המשפט קמא כי גרסת המערערת לא מתיישבת עם ההיגיון, והיא אף אינה נתמכת באסמכתאות (ראו פסקה 67 לפסק הדין). בית-המשפט קמא אף קבע כי המערערת לא הרימה הנטל להוכיח טענתה לפיה לא נרשמה כבעלים של מחצית הדירה מחשש לתשלום מס רכישה עקב היותה בעלת דירה אחרת ב---, ומשלא הובאו ראיות התומכות בטענה זו. עוד צוין כי עובדתית הפכה המערערת להיות הבעלים בשלמות בדירה ב--- רק בשנת 2016, ולכן במועד רכישת הדירה שבמחלוקת לא הייתה בבעלותה דירה אחרת (לא הייתה בבעלותה בשלמות). כמו כן, המערערת לא התלוותה אל המנוח לפגישה עם עורך הדין שייצג את המנוח ולא דאגה לעריכת הסכם חיצוני או אחר, על מנת להבטיח את חלקה בדירת המחלוקת ולשיטתה סמכה על המנוח.

שלישית, הוכח כי המנוח נטל הלוואה המובטחת במשכנתא מחשבונו בבנק לאומי על סך 450,000 ₪ והלוואה זו מהווה חלק הארי מסכום הרכישה. בנוסף, בשומת הדירה שנערכה לצורך קבלת המשכנתא לא מאוזכרת המערערת ולא נראה כי היא נטלה חלק בהכנות לצורך רכישת הדירה.

אשר להחזרי הלוואת המשכנתא נקבע, כי המנוח הפקיד סכומים רבים בחשבון המשותף והפקדות אלו מתיישבות עם טענת המשיב ביחס למשלח ידו של המנוח וכי הן בוצעו עבור רכישת הדירה ובסמוך לכך. נקבע כי גרסת המערערת ובתה כי החזר ההלוואות שקיבלו מבני משפחה וחברים בוצעו מכספים משותפים לה ולמנוח אינה מתיישבת עם גרסת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

המערערת עצמה, זאת לאור שיעור הכנסתה המוצהרת ולנוכח העובדה כי החזר ההלוואות מבוצע על ידי המנוח בלבד ללא אזכור המערערת.

רביעית, נקבע כי התנהלותה של המערערת בכך שהכספים שנגבו על ידה מהשכרת דירתה ב--- הופקדו בחשבונה כפי שנעשה גם בכספי משכורתה, מעידה על העדר שיתוף כלכלי בין הצדדים.

חמישית, נקבע כי המנוח הותיר אחריו צוואה המעידה במפורש על רצונו להוריש את הדירה למשיב, כי ראה בה דירתו בשלמות, וכי עיתוי עריכת הצוואה ותוכנה מדברים בעד עצמם.

בכל הנוגע לחשבון הבנק המשותף נקבע, כי כשמו כן הוא. עוד נקבע כי השיתוף עולה מאופן התנהלות הצדדים במסגרתו. לאור קביעתו זו ולשם ביצוע איזון הזכויות בחשבון ופירוק השיתוף הורה בית משפט קמא על מינוי מומחה - רו"ח אקטואר.

19. לסיכום נקבע:

התביעה בתמ"ש 62487-11-20 נדחית למעט בכל הנוגע לחשבון הבנק המשותף בבנק הפועלים.

אשר לתמ"ש 62487-11-20: נקבע כי לאור התוצאה בתמ"ש 62487-11-20 והעובדה כי לא הוכחה כוונת שיתוף ספציפי בדירה מושא המחלוקת, התייתר הצורך, כך על פי בית משפט קמא, לדון בתביעת המשיב להצהיר על שיתוף בדירת המערערת ב--- וכן להורות על תשלום מחצית מדמי השכירות והיא נדחתה.

אשר לתמ"ש 76134-12-20: לאור הקביעה כי יש לבצע פירוק שיתוף בחשבון הבנק המשותף, נקבע כי לאחר שתתקבל חוות דעת המומחה, ויבוצע פירוק השיתוף בחשבון המשותף, יינתנו הוראות נוספות לגבי ביצוע חיובים ותשלומים.

טענות הצדדים בערעור:

טענות המערערת

20. המערערת מיאנה להשלים עם תוצאת פסק-הדין בתמ"ש 62487-11-20, וערעורה מונח לפנינו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

21. לטענת המערערת, על אף שבית משפט קמא קבע כי השאלה הראשונה שיש להכריע בה היא האם בני הזוג היו ידועים בציבור, בפועל לא התקבלה הכרעה בשאלה זו.
22. עוד נטען כי על אף שבית משפט קמא קבע בסעיף 75 לפסק דינו שהמערערת הוכיחה שיתוף בחשבון הבנק המשותף, בית משפט קמא קבע כי דירת המחלוקת, אשר נרכשה מכספי החשבון המשותף, אינה משותפת וזאת בהסתמך על קביעה עובדתית שגויה לפיה חלק הארי שולם על ידי המנוח וכן משום שהיא רשומה על שם המנוח בלבד והמערערת לא הוכיחה כוונת שיתוף ספציפית בדירה זו. נטען כי קביעות אלו עומדות בסתירה לקביעת בית משפט קמא בפסק הדין, כי המערערת הוכיחה כוונת שיתוף בחשבון המשותף.
23. עוד לטענת המערערת שגה בית משפט קמא כאשר קבע בסעיפים 68 ו-69 לפסק דינו כי חלק הארי של הדירה נרכש באמצעות הלוואת משכנתא מבנק לאומי, זאת בניגוד לעובדות המוכחות במסמכי הבנק אותם צירפה המערערת המלמדים כי המשכנתא שולמה מהחשבון המשותף.
24. לטענת המערערת היא והמנוח נהגו הפרדה בחשבוניות הבנק הפרטיים והחליטו על שיתוף בחשבון בבנק הפועלים כשמשכורותיהם הופקדו בחשבוניות הבנק הפרטיים של כל אחד מהם. עוד לטענתה, בנוסף לעבודתם כשכירים עבדו תמורת כספים מזומנים אשר שימשו להוצאות משותפות ולחיסכון עבור רכישת דירת המחלוקת בשנת 2014. על כן טוענת המערערת כי שגה בית משפט קמא כאשר קבע כי לא עלה בידיה להוכיח כי הפקידה כספים ממקורות עבודתה לחשבון המשותף בבנק הפועלים ולפיכך הניח כי מדובר בהפקדות של המנוח. בנוסף טוענת המערערת כי שגה בית משפט קמא כאשר קבע כי חלקו של המנוח בסכומים המופקדים בחשבון המשותף עולים משמעותית על חלקה של המערערת.
25. עוד נטען כי גם אם לא הייתה המערערת מפקידה כספים לחשבון, אזי די בעובדה כי הצדדים החליטו לפתוח יחדיו חשבון בנק משותף, כדי להעיד על כוונת השיתוף ביניהם, בניגוד לחשבוניות הבנק הפרטיים לגביהם קיימו הפרדה. בנוסף טוענת המערערת כי בית משפט קמא לא ייחס חשיבות לתרומתה של המערערת למשק הבית וכי דאגה למנוח בשנותיו האחרונות.
26. עוד לטענת המערערת שגה בית משפט קמא שגיאה עובדתית גסה כאשר קבע שלמערערת אין חלק בדירה מהטעם שחלק נכבד מתמורת הדירה שולם מהלוואת משכנתא שנטל המנוח מחשבונו בבנק לאומי, ובהתעלם מכך שאותה הלוואת משכנתא נפרעה במלואה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

מהחשבון המשותף. לטענת המערער, הדבר עולה בבירור מתדפיסי החשבון המשותף וממסמכי הבנק שצירפה שכן ביום החתימה על הסכם המכר היה לבני הזוג סך של 660,000 ₪ בחשבון המשותף. תמורת הדירה שולמה הן באמצעות הלוואת משכנתא שנטל המנוח ונפרעה מהחשבון המשותף והן מסך של 300,000 ₪ אשר הועברו ישירות מהחשבון המשותף למוכרים. על כן טוענת המערער כי עת שתמורת הדירה כולה שולמה מהחשבון המשותף וכי נקבע על ידי בית משפט קמא כי המערער הוכיחה שיתוף בחשבון המשותף, הדבר מהווה ראיה חותכת לשיתוף בדירה.

27. עוד טוענת המערער כי בית משפט קמא התעלם כליל מכך שהוכח כי פעמים רבות בני הזוג ביצעו רישום נכס על שם אחד מהם והציגו מצגים כלפי צד ג' בהתאם, וזאת מטעמים כלכליים. לדוגמה, מצינת המערער כי המשיב עצמו טען כי כדי להבריח כספים מגרושתו, רשם המנוח את המערער בחשבון הבנק שלו וכן משיקולים של קבלת קצבאות וסיוע מהמדינה רשמו בני הזוג את הרכב המשותף על שם המערער.

28. בנוסף, טוענת המערער, כי שגה בית משפט קמא כאשר לא הכריע בטיב הקשר שהיה בינה לבין המנוח – קשר זוגי של ידועים בציבור, וכי היה עליו לדון ולהכריע תחילה בטיעוניה בעניין זה, בעוד המשיב מנסה למחוק 23 שנים של זוגיות ושותפות תוך שהוא ממעיט מערכה של המערער ומנסה להציגה כעובדת של המנוח.

29. כמו כן לטענת המערער שגה בית משפט קמא עת קבע כי הובאו ראיות שמעוררות ספק בדבר קיומה של מערכת זוגית תקינה ובמיוחד בשנים האחרונות לחייו של המנוח. לטענת המערער, אמירתו של בית משפט קמא כי בני הזוג לא קיימו יחסי מין בחמש השנים האחרונות, מבלי לציין כי הייתה לכך מניעה הקשורה במצבו הפיזי של המנוח, מציגה תמונה חלקית ביותר. בנוסף, בית משפט קמא מייחס חשיבות לעדותה של ק' מטעם המשיב, אף שהיא מסרה כי קיימה יחסי מין עם המנוח משנת 2002 ובמשך כ-3 שנים כאשר לעיתים, ובעקבות מצבה כלכלי, הדבר נעשה תמורת כסף. עוד הצהירה בעדותה כי המנוח סיפר לה שבשנת 2015 כי איבד את כוח הגברא עקב סרטן הערמונית בו לקה. עוד טוענת המערער כי קביעת בית משפט קמא בסעיף 44 לפסק הדין כי מחקירתה עולה גרסה לא הגיונית באשר להתנהלות המנוח עם נשים אחרות, תוך שהוא מתייחס לתמונה שבה נראה המנוח מנשק אישה אחרת בעוד שהמערער עומדת לצידם, היא מרחיקה לכת ושגויה בעליל. לטענת המערער, ממקרא התמלילים של שיחות המנוח עם נשים אחרות, עולה כי מדובר בשיחות אקראיות עם נשים עמן המנוח תקשר ברשת, וכי נשים אלו לא היו מעורות בחיי בני הזוג. משכך שגה בית משפט קמא עת השליך יהבו על הראיות הללו בעוד שבפניו ראיות מהותיות המוכיחות אחרת.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

30. לאור האמור לעיל, מבקשת המערערת לקבוע כי היא והמנוח היו ידועים בציבור, כי היא זכאית למחצית הזכויות בדירת המחלוקת וכן זכאית לחלקה ברכב המשותף.

טענות המשיב

31. לטענת המשיב, יש לדחות את הערעור מתוקף ממצאי מהימנות ומסקנותיו העובדתיות של בית משפט קמא. המשיב מפנה להלכה המורה כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בממצאי עובדה ומהימנות. לטענת המשיב, המערערת לא טורחת לשכנע בקיומו של חריג להפעלתו של הכלל מקום שהכרעות בית משפט קמא נשענות על בסיס ראיות שהוצגו ועדויות שנשמעו בהליך, לרבות חקירתה של המערערת עצמה. בתשובתו להודעת הערעור, העלה המשיב טענות נוספות בהקשר זה אשר לא מצאתי להתעכב עליהן.

32. לטענת המשיב, אין ממש בטענת המערערת כי בית משפט קמא לא הכריע בטענת ידועים בציבור שהעלתה המערערת. המשיב מפנה לחלקים נרחבים מתוך פסק הדין קמא אשר לטענתו מדגישים את מסקנתו כי המערערת לא הייתה ידועה בציבור של המנוח. כך לדוגמה, בסעיף 45 לפסק הדין קמא נקבע: **"... קיים קושי לקבוע, כי המנוח היה נאמן לתובעת, או שראה בה אשתו או בת זוגו, חרף העדר נישואין. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור ההפרדה הרכושית שהתקיימה בין הצדדים..."**. לטענת המשיב, צדק בית משפט קמא עת שקבע שהמערערת לא הייתה ידועה בציבור של המנוח ועל כן אינה יכולה לטעון לכוונת שיתוף כלל.

33. באשר לטענת המערערת כי המנוח היה חסר יכולת פיזית לקיים יחסי מין לאחר שלקה בסרטן הערמונית בשנת 2015, טוען המשיב כי זו אינה עולה בקנה אחד עם הקביעות העובדתיות של בית המשפט קמא. כך מציין המשיב את העובדה שהוכח כי המנוח היה גם באותה תקופה בקשר עם נשים אחרות. בנוסף, מפנה המשיב אל עדותה של ק'. לטענת המשיב, מדובר בעדה חסרת אינטרס, ויש לייחס לעדותה משקל רב, מאחר שמסרה כי המנוח לא ראה במערערת בת זוג. לטענת המשיב, עדותה של ק' לא נסתרה ומצטרפת לראיות ועדויות נוספות שהובאו בפני בית משפט קמא, מהן עולה כי המערערת והמנוח לא קיימו מערכת יחסים זוגית.

34. בתשובה לטענת המערערת לפיה בית משפט קמא "נתפס" רק לתמונה אחת משנת 1999 – בה רואים את המנוח מתנשק עם אישה זרה, למול עיניה של המערערת, טוען המשיב כי בית משפט קמא התייחס לכל התמונות שהובאו על ידי המערערת וכי משקלה של

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

- התמונה משמעותי לאור מכלול הראיות. לטענת המשיב, ממכלול זה נלמד כי לא היו יחסי זוגיות בין המערערת למנוח.
35. עוד טוען המשיב כי בפסק הדין סקר בית משפט קמא את עדויות עדי המערערת וקבע כי עלו ספקות רבים בחקירת העדים בכלל, ובחקירת המערערת בפרט. עוד טוען המערער כי נקבע בסעיף 54 לפסק הדין שמרבית העדים מסרו כי אין בידיעתם דבר על ההתנהלות הכלכלית של המנוח.
36. בנוסף, טוען המשיב כי המערערת הסתירה את חוזה השכירות שלה עם המנוח, אשר התגלה רק לאחר שהמשיב חשף אותו בכתב ההגנה. לטענת המשיב, הסכם השכירות הוא ראייה המלמדת כי המערערת והמנוח סיכמו על הפרדה רכושית מוחלטת גם בנוגע לדירת המנוח.
37. עוד טוען המשיב כי את התנהלותה של המערערת בשבעה ודרישתה מהמשיב לכתוב את המילה "בעלי" על המצבה, יש לבחון בשים לב לכך שהוכח כי המערערת זממה להגיש הליך זה עוד כשהיה המנוח בבית החולים ולכן אין כל קשר רגשי בינה לבין המנוח. עוד מוסיף המשיב כי המערערת הודתה כי "פברקה" ראייה בדמות מסמך מעובד סוציאלי בבית החולים המתאר את מערכת היחסים של השניים.
38. כמו כן, טוען המשיב כי הוכח כי הייתה הפרדה רכושית מוחלטת ולא הייתה כוונת שיתוף בכלל הרכוש ובדירה שבמחלוקת בפרט. לטענת המערער, בצדק קבע בית משפט קמא כי המערערת חזרה בה מגרסתה העובדתית בתביעה. המשיב מוסיף וטוען כי המערערת טענה בתצהיר עדותה כי הייתה הפרדה רכושית מלאה למעט בחשבון בנק הפועלים ובדירה שנרכשה בכספים שהיו בו. לטענתו, הסיבה לשינוי הגרסה היא אסטרטגית ואינה נובעת מרצון המערערת להציג את האמת. המשיב טוען שהשינוי התרחש רק בתגובה לתביעתו שכנגד במסגרתה נטען כי אם ייקבע שהצדדים היו ידועים בציבור והייתה כוונת שיתוף כללית, תהיה חובה לאזן גם את רכושה של המערערת. על כן, טוען המשיב כי צדק בית משפט קמא בקביעתו כי הצדדים נהגו הפרדה רכושית והחשבון המשותף שימש יותר את המנוח מאשר את המערערת.
39. עוד לטענת המשיב, הכספים שנחסכו והופקדו בחשבון המשותף מעת פתיחתו בשנת 2007, שימשו בפועל לרכישת דירת המנוח. עוד טוען המשיב כי קביעתו של בית משפט קמא מנומקת ומבוססת וכי גרסת המערערת משתנה שכן טענתה כעת נוגדת את טענתה בכתב התביעה כאמור.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

40. לטענת המשיב, המערערת לא ידעה להסביר כיצד שלמה החזיר הלוואת המשכנתא גם עבור דירתה ב--- וגם עבור דירת המנוח שנרכשה ביולי 2014. עוד מוסיף המשיב שהמערערת לא ידעה לענות היכן הראיות לכך שהיא שילמה את המשכנתא יחד עם המנוח ושתקה בחקירתה כאשר נשאלה על כך. לדידו, טענתה של המערערת לפיה השתכרה כספים שהתקבלו במזומן שאותם הפקידה לחשבון המשותף לא הופיעה בכתב התביעה או בתצהיר.
41. כמו כן טוען המשיב כי צדק בית משפט קמא כאשר קבע ממצאים ביחס להיקף הפקדויות הכספיות של המנוח ששימשו לרכישת הדירה. לטענת המשיב, המערערת לא חשפה את דפי הבנק והסתירה מידע שמאפשר לברר את גרסתה בעוד שהמשיב הוכיח כי המנוח הפקיד לחשבון המשותף מאות אלפי שקלים החל משנת 2007 וכן כספים מקרן הפנסיה, מהמוסד לביטוח לאומי וכן הכנסות במזומן מעבודתו בשיפוצים. עוד הוסיף כי המנוח הפקיד סכומים נוספים בסמוך למועד רכישת הדירה, אשר נועדו לרכישתה עבורו בלבד, וכי המערערת עצמה הודתה שהסיבה לפתיחת החשבון המשותף הייתה הברחת כספי המנוח מגרושתו.
42. בנוסף טוען המשיב כי הוכח שדירת המחלוקת נרכשה רק על ידי המנוח וכי לא הייתה כל כוונת שיתוף ספציפית בנוגע אליה. לפיכך, צדק בית משפט קמא כאשר קבע כי המערערת לא עמדה בנטל הנדרש להוכחת שיתוף ספציפי וכך גם לא ביחס לכל נכס אחר שהוא. עוד טוען כי צדק בית משפט קמא בנוגע לטענה בעניין מס הרכישה שכן במועד רכישת הדירה, דירת המערערת ב--- לא הייתה רשומה במלואה על שמה.
43. בהמשך טוען המשיב כי צדק בית משפט קמא כאשר קבע כי המנוח נטל משכנתא מחשבונו האישי בבנק לאומי לרכישת הדירה וכן כי שומת הדירה נערכה על שמו של המנוח בלבד וכי בשום שלב לא הוזכרה המערערת ולא הגיעה לפגישות בנוגע לרכישת הדירה.
44. עוד טוען המשיב כי יש לדחות את טענת המערערת כי המשכנתא הוחזרה מהחשבון המשותף שכן סעיף 69 לפסק הדין עוסק בהחזר הלוואת המשכנתא תוך חישוב כל הסכומים שהופקדו על ידי המנוח מלכתחילה בחשבון זה.
45. עוד טוען המשיב כי המערערת עומתה בחקירתה עם העובדה שהמנוח שילם על דירתו מכספי משכנתא מחשבונו האישי ואף הודתה שהסתירה זאת. עוד מוסיף המשיב כי טענות המערערת בנוגע לכך שתמורת הדירה כולה שולמה מהחשבון המשותף שונות מטענותיה בתביעתה ובחקירתה, שם ציינה שתמורת הדירה שולמה חלקית על ידה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

לטענת המשיב, צדק בית משפט קמא כאשר קבע כי תמורת הדירה שולמה מתוך כספי המנוח בלבד.

46. עוד מוסיף המשיב, כי טענתה של המערערת לפיה שולמו תשלומי משכנתא מהחשבון המשותף על מנת לנסות ולהוכיח שיתוף לאחר רכישת הדירה, היא חסרת בסיס שכן הוכח שהמנוח שילם מחשבונו הפרטי בבנק לאומי תשלומי משכנתא נוספים בתאריכים 15.10.2015 עד 16.04.2017. על כן טוען המשיב כי הסבריה של המערערת אינם יכולים לשנות מן העובדה שצדק בית משפט קמא כאשר קבע כי הוכח בראיות שמי שהפקיד כספים בחשבון המשותף היה המנוח והוא זה שעשה שימוש בחשבון זה לטובת רכישת הדירה ומימונה, כאשר מנגד המערערת לא הביאה כל ראיה לתמיכה בטענותיה וגרסתה גם אינה מתיישבת עם הראיות שכן הובאו.

דיון והכרעה:

47. כלל ידוע הוא, כי אין ערכאת הערעור מתערבת בממצאי מהימנות ובקביעות עובדתיות, אשר נקבעו על-ידי הערכאה הדיונית, והיא אינה נכנסת בנעלי הערכאה המבררת בבחינת המערכת הראייתית שנפרשה בפניה. לא כך הם פני הדברים באותם מקרים, בהם בולטת על פני הפסק טעות משפטית שורשית או כשהדברים מופרכים על פניהם ובלתי סבירים (ר' בספרם של ט' חבקין וח' בן-נון **הערעור האזרחי**, מהדורה שלישית, עמודים 474-475).

אפנה לדבריו של כב' השופט ד. מינץ בע"א 8191/16 **דיאליט נ' אברהם הרר** (17.06.2019):

"כאמור, הלכה נושנה היא שאין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית. זאת, מפני שבדיה של הערכאה הדיונית האפשרות להתרשם מהעדים ומחקירתם על דוכן העדים, ולבחון כל ראיה וחווה-דעת לעומק. התערבות ערכאת הערעור תיעשה במקרים חריגים וקיצוניים בלבד, כגון מקרים בהם נפל פגם בהכרעתה של הערכאה הראשונה היורד לשורשו של עניין, או כשהדברים אינם מבוססים על פניהם (אורי גורן 1026 (מהדורה שתיים עשרה, 2015); ע"א 4175/12 תעשית אבן וסיד בע"מ נ' גדיר (10.3.2014); ע"א 3894/03 דויטש נ' ישראלפלאורס בע"מ (23.8.2012))."

48. גם בענייננו, אין בכוונתי לסטות מן הכלל האמור ולהתערב בממצאים העובדתיים שקבע בית משפט קמא. יחד עם זאת, ביחס לקביעתו המרכזית בדבר העדר שיתוף בדירה, דומה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

כי יקשה להתייחס אליה כאל קביעה עובדתית המצמצמת עד מאוד את אפשרות ההתערבות בה, שהרי היא התקבלה מבלי שבית משפט קמא הכריע בשאלת קיומו או העדרו של קשר זוגי של ידועים בציבור, על כל המשמעויות וההשלכות שתהיינה לקביעות אלה ובעיקר משום החזקות המתחייבות ונטלי הראיה והשכנוע.

49. יפים לענייננו דבריו של כב' השופט י. אלרון בע"פ 229/19 מדינת ישראל נ' פלוני (30.12.2019):

"יחד עם זאת, אחד החריגים הידועים לכלל אי-התערבותה של ערכאת הערעור בממצאי הערכאה הדיונית, הוא כאשר ממצאים אלו מתבססים על שיקולים שבהגיון או מסקנות משפטיות שגויות, להבדיל מהערכת מהימנות ברורה וחד משמעית של העדים (ראה, בין היתר: ע"פ 8146/09 אבשלום נ' מדינת ישראל, בפסקה 19 (8.9.2011))."

50. סבורני כי שגה בית המשפט קמא שעה שהוא קם מכיסאו מבלי להכריע בשאלת היותם של המערערת ושל המנוח ידועים בציבור. אפנה לדברי השופט צ. ברנזון ב-ע"א 621/69 נסיס נ' יוסטר, פ"ד כד (1) 617:

"יש כאן שני יסודות: חיי אישות כבעל ואשה, וניהול משק בית משותף. היסוד הראשון מורכב מחיים אינטימיים כמו בין בעל ואשתו המשותתים על אותו יחס של חיבה ואהבה, מסירות ונאמנות, המראה שהם קשרו את גורלם זה בזה. בכך נבדל הקשר הזה מחיי פילגשות..."

ובהמשך נקבע:

"היסוד השני הוא ניהול משק בית משותף. לא סתם משק בית משותף מתוך צורך אישי, נוחות, כדאיות כספית או סידור ענייני, אלא כפועל יוצא טבעי מחיי המשפחה המשותפים, כנהוג וכמקובל בין בעל ואשה הדבקים אחד בשני בקשר של גורל חיים, והאשה משמשת לו עקרת בית..."

עוד אפנה לדברים שקבעתי בעמ"ש 4294-03-20 א.ב. נ' עו"ד מנהל עיזבון המנוח ג.ד. ז"ל (29.11.2020), לסיהם בחינת קיומו של שיתוף רכושי על רקע טענות מסוג זה – בני זוג ידועים בציבור תתבצע לפי המודל הדו-שלבי:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

"... על מנת להגיע לתוצאה הנכונה והראויה, יש לערוך מבחן דו-שלבי: השלב הראשון יהא בדיקת מעמדם המשפטי של הצדדים, והשלב השני, בשים לב לתוצאת השלב הראשון, תהא בדיקת כוונת שיתוף הצדדים בנכסיהם. ודוק, אין דין זוג נשוי, כדין ידועים-בציבור, ואין דין ידועים-בציבור, כדין בני-זוג ללא כוונה ליצור מחויבות משפטית הדומה לקשר הנישואין".

51. בית המשפט קמא ניגש להכריע בשלב השני בטרם הוא ענה בחיוב על השלב הראשון. כך בסעיף 62 לפסק הדין קמא:

"... אכן היה שיתוף בחשבון הבנק ואיני שולל את האפשרות כי בתחילת החיים המשותפים המנוח והתובעת היו אכן בני זוג – ידועים בציבור, ואולם, בשנים האחרונות, ניתן לראות יותר ויותר אירועים, והתנהלות, שאינם מאפיינים בני זוג שקשרו גורלם יחד. אף אם הייתי מתרשם, ברמה גבוהה יותר של וודאות, כי המנוח והתובעת אכן היו, "ידועים בציבור" ואף אם חיו יחד וקיימו "משק בית משותף", עדיין אין פירוש הדבר בהכרח שיתוף קנייני בנכסים. לפיכך, ומבלי להכריע בשאלת מעמדם של הצדדים כ- "ידועים בציבור", אפנה כעת לבחינת השאלה האם חלה על הצדדים הלכת השיתוף, זאת תחת ההנחה הדיונית לפיה הצדדים הינם "ידועים בציבור". [ההדגשות שלי, ס"ג]

52. על כן נפתחת הדלת להתערבותנו לצורך הכרעה בשאלת המעמד של המערערת והמנוח בהתאם למבחנים שנקבעו בפסיקת בית המשפט העליון. שאלה זו היא הראשונה שעל בית משפט קמא היה להידרש ולהכריע בה בשל שני טעמים עיקריים: האחד, עסקינן בסעד הצהרתי שנתבקש במפורש בתביעתה של המערערת, והיא זכאית להכרעה ברורה בעניין זה; והשני, קיומו של שיתוף בנכסים שייבחן על רקע ההכרעה בשאלת מעמדם של בני הזוג.

53. עתה אגש להשלים את המלאכה היכן שבית משפט קמא לא השלים אותה.

התנאי הראשון, חיי משפחה:

54. בסעיף 45 לפסק-דינו, מציין בית משפט קמא:

"...עולה בבירור כי התובעת אינה היחידה בחיי המנוח. בתקופות שונות, ולאורך שנים רבות, היו למנוח קשרים עם נשים אחרות, עם חלקן באופן וירטואלי מאחורי המסך, ואת חלקן הכיר במציאות ואף קיים עמן יחסי מין.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

במצב דברים זה, קיים קושי לקבוע, כי המנוח היה נאמן לתובעת או שראה בה אשתו או בת זוג, חרף העדר נישואין. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור ההפרדה הרכושית שהתקיימה בין הצדדים, הכל כפי שאביא בהרחבה להלן."

55. באשר לשנים האחרונות נקבע כי הובאו ראיות שמעוררות ספק בדבר קיומה של מערכת זוגית תקינה המבוססת על נאמנות וחובה. כך כותב בית משפט קמא בסעיף 42 לפסק הדין:

"מחומר הראיות בתיק עולה כי המנוח הרבה להכיר נשים אחרות, פנה לקבלת שירותי מין בתשלום ואף קיים יחסי מין עם נשים שונות. קיימות ראיות רבות כי החל משנת 2014 עד 2020 היה המנוח פוקד אתרי הכרויות ועוד. תחילה היה מחפש שירותי מין ובהמשך כבר הודה לפני אחת הנשים, כי אין ביכולתו לקיים יחסי מין מזה שנים. במרבית השיחות המנוח מזכיר שיש לו בת זוג, ולפני חלקן הצהיר כי אינו נשוי ולא חשוב שזה נחוץ בשלב כזה בחייו. באחת השיחות הצהיר המנוח כי הוא פנוי לפגישות בדירה שלו..."

עוד בהמשך נקבע, כמפורט לעיל ומבלי שבית המשפט קמא מצא להכריע האם בני הזוג היו בגדר ידועים בציבור, כי "... בשנים האחרונות, ניתן לראות יותר ויותר אירועים, והתנהלות, שאינם מאפיינים בני זוג שקשרו גורלם יחד. אף אם הייתי מתרשם, ברמה גבוהה יותר של וודאות, כי המנוח והתובעת אכן היו, "ידועים בציבור" ואף אם חיו יחד וקיימו "משק בית משותף", עדיין אין פירוש הדבר בהכרח שיתוף קנייני בנכסים ...".

56. בטרם אדרש לגופו של עניין, מצאתי להעיר - על אף שאין בכך כדי להשפיע על התוצאה אליה הגעתי - על המשקל שנתן בית משפט קמא לקשרי המנוח עם נשים אחרות.

עד לאחרונה ניתן היה להבחין בפסיקת בית המשפט העליון מגמה להשוות בין מעמדם של ידועים בציבור לבין מעמדם של זוגות נשואים, בהקשר של זכויות וחובות כלכליות-רכושיות הנובעות מהקשר הזוגי. אפנה לדברי המלומד פרופ' ש. ליפשיץ ביחס למעמדם הכלכלי של הידועים בציבור, במאמרו "נשואים בעל - כורחם? ניתוח ליברלי של מוסד הידועים בציבור" בעמודים 745-746:

" תרומה מיוחדת של הפסיקה למוסד הידועים בציבור קשורה לעיצובו של מערך היחסים הכלכלי שבין הידועים בציבור. כפי שנראה בהרחבה בהמשך, המשיכה הפסיקה גם בהקשר זה את המגמה של השוואת מעמדם של ידועים בציבור למעמדם של נשואים."

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

אף יפים לענייננו דבריו של כב' השופט (כתוארו אז) ע. פוגלמן ברע"א 3927/15 פלונית נ' פלוני (26.11.2015; להלן: "עניין פלוני"):

"כאמור, מן הבחינה המשפטית מצוי מעמדם של הידועים בציבור בישראל בעשורים האחרונים במגמה של השוואה הדרגתית למעמדם של זוגות נשואים, בין השאר נוכח הרחבת מנעד הזכויות המוקנות לאותם זוגות (ראו ליפשיץ, בעמ' 23-25). כך, בעניין לינדורן קבע בית משפט זה כי הוראות חקיקה שמתייחסות ל"בן זוג" יכולות לחול גם על ידועים בציבור אם הדבר נדרש מתכלית הוראת החקיקה ומבלי שהדבר נקבע באופן מפורש בהוראות החוק העומד לפרשנות) שם, בעמ' 41; ראו גם ע"א 2622/01 מנהל מס שבח מקרקעין נ' לבנון, פ"ד נ"ז (5) 309, 317-315 (2003) (להלן: עניין לבנון)".

נוכח מגמה זו סבורני, כי בית משפט קמא ייחס משקל מכריע ל-"בגידה" של אחד מבני הזוג, כמי שמלמדת לבדה כי הצדדים לא ניהלו חיי זוגיות של ידועים בציבור. כשם שבגידה של בן זוג נשוי אינה, כשלעצמה, מבטלת באחת תוצאות חיי זוגיות ובוודאי אינה משליכה אחרנית עליהן, כך גם "בגידה" אצל ידועים בציבור. לא רק זאת, אלא עצם הקביעה כי מדובר ב-"בגידה", מקפלת בתוכה קביעה כי הצדדים ניהלו חיי זוגיות.

יפים לענייננו בהתאמה דברי השופט ע. פוגלמן בפרשת פלוני הנ"ל:

"באחת הפרשות עמדנו על כך ש"עקרון השוויון אינו שולל דינים שונים לאנשים שונים. עקרון השוויון דורש כי קיומו של דין מבחין יוצדק על-פי טיב העניין ומהותו [...]. הפליה שהינה ניגודו של השוויון – קיימת אפוא באותם מצבים שבהם דין שונה לאנשים השונים זה מזה (מבחינה עובדתית) מבוסס על טעמים שאין בהם כדי להצדיק בחברה חופשית ודמוקרטית הבחנה ביניהם" (בג"ץ 721/94 אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ נ' דנילוביץ, פ"ד מח(5) 749, 761 (1994)).

עוד אפנה למאמרו של המלומד פרופ' פנחס שיפמן "זוגיות יחד ולחוד – אוטונומיה בתוך אינטימיות", בעמ' 346:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

"מכל מקום, במציאות המשפטית מתבלט הבדל חד בין שני המוסדות – בין ידועים בציבור לבין בני זוג נשואים. אף שהתוצאות המשפטיות של הידועים בציבור מצטברות לכלל מוסד הקרוב בעוצמתו לנישואים מוכרים, קיומם של יחסים אלה מעורר קשיים של הוכחה והגדרה. קיומם של היחסים טעון הוכחה על פי ראיות המובאות לפני בית המשפט, שכן אין לפניו תעודת נישואים המעידה על זוגיות שנוסדה מכוח מעשה חד-פעמי, אשר יצר – במו הטקס שנערך – שינוי במעמד הצדדים. כמו כן אני מניח שהצדדים לא הגיעו ביניהם להסכם מפורש המסדיר את זכויותיהם וחובותיהם. הסכם לחיים משותפים מאפיין זוגות שכבר בתחילת יחסיהם מבקשים להביע מחויבות הדדית ברמה גבוהה. אך בהעדרו של הסכם כזה, על בית המשפט לבחון את העובדות כפי שהתפתחו במהלך של זמן, ולבדוק אם הן מלמדות שנוצרו בפועל יחסים זוגיים כמו בין איש ואישה נשואים. [...] בשלב זה ניתן רק להדגיש כי עריכת טקס נישואים חוסכת זמן שיפוטי ואת העלויות של הבאת ראיות לפני בית המשפט, [...] מבחינה זו הצגת תעודת נישואים מפשטת את הדרך להסקת מסקנות משפטיות."

ודוק: בעניין פלוני נפסק כי אין כל הצדקה להחלת דין אחד במקרה של זוג נשוי שהתגרש, ודין אחר במקרה של זוג ידוע בציבור. כך הוא הדבר בענייננו ואיני רואה סיבה מדוע להחיל אמות מידה שונות על אנשים שווים. לדידי, ההבדל המרכזי בין ידועים בציבור ובין זוגות נשואים הוא אותן דרישות ראייתיות להוכחת מעמד של ידועים בציבור. לטעמי - וכפי שאפרט מיד - הבדל זה אינו מצדיק את המשקל אשר בית משפט קמא ייחס להתנהגותו של המנוח.

57. עיינו הרואות כי ההבדל המהותי והמרכזי בין שני המוסדות – מנקודת מבטו של בית המשפט – הוא בשאלת ההוכחה של השפעת אירועי הבגידה על מערכת היחסים. בעוד שניתן לקבוע באופן מדויק מתי זוג נשוי נישא ומתי התגרש, ומה הייתה תוצאתה של הבגידה על היחסים המשפטיים בין הצדדים, אצל הידועים בציבור אין אקט פורמלי אשר מכריז על התוצאות המשפטיות של אותה בגידה. כשם שהיא יכולה לסיים את מערכת היחסים, היא גם עשויה שלא להשפיע כלל וכלל על תפיסת הצדדים או על ההסדרים הנהוגים ביניהם. הדברים מתחזקים לאור מהותו החוזית של מוסד הידועים בציבור, כאשר ההלכה מורה כי על בית המשפט להתחקות אחר כוונת הצדדים בפועל (להרחבה ראו: פס' 11 לפסק דינה של השופטת י. וילנר ברע"א 3323/23 שלמה חברה לביטוח בע"מ נ' פלוני (6.5.2024)).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

58. ברם, סבורני כי אין בקושי הראייתי הנ"ל כדי להצדיק מתן משקל עודף לאירועי בגידה אצל ידועים בציבור. לדידי, היה על בית המשפט קמא לבחון את **השלכות** הבגידה, ולא את התקיימותה של הבגידה עצמה, אשר אינה מלמדת דבר על התפיסה הסובייקטיבית של הצדדים את מערכת היחסים ביניהם. הדרך היחידה ללמוד על תפיסת הצדדים בפועל אינה עוברת בבחינה של אירועים במנותק אחד מן השני, אלא בבחינה של כלל הנסיבות הסובבות את העניין, ובחינה של חיי משפחה ומשק בית משותף.

59. מן המקובץ עולה כי שגה בית משפט קמא שעה שקבע כי ניתן להסיק מן "הבגידות" של המנוח כי התנאי הראשון של חיי משפחה לא התקיים, כשם שקביעה כי חדל להתקיים אף היא שגויה.

מסקנתי זו אף מתחזקת לאור החומר הראייתי כפי שהובא לפני בית משפט קמא, ולאור מערכת היחסים ארוכת השנים אשר קיימו המערערת והמנוח. כזכור, הם עברו להתגורר יחדיו לפני יותר מ-20 שנים ממועד פטירת המנוח, נסעו וערכו טיולים משותפים, ומשפחתה של המערערת ראתה במנוח חלק ממנה כאשר נכדיה כינו את המנוח "סבא" [סעיף 29 לפסק הדין של בית משפט קמא].

ועוד, בית משפט קמא פירט ובחן את עדויותיהם של בני משפחת המערערת, שכנתם של המנוח והמערערת בעבר, וכן של חברותיה של המערערת, אשר הגדירו את המנוח והמערערת כבני זוג, מהן ניתן ללמוד ולהסיק כי השניים קשרו גורלם יחד לאורך כל השנים. עוד נדרש בית משפט קמא לעדותו של א', בנו של המנוח, לפיה נהג להגיע מידי פעם בימי שישי לארוחה משותפת עם המנוח והמערערת, וכן לעדותו של חברו של המנוח, מר א' ר'. בית משפט קמא ציין כי א' ר' סיפר שהיכרותו את המנוח החלה בשנת 1998, כי המנוח והוא היו חברי נפש, כי א' ר' ורעייתו נהגו לבלות יחד עם המנוח והמערערת, לרבות במפגשים ובאירועים, זאת עוד מאז שהאחרונים התגוררו בדירה השכורה בבת גלים. כן מסר כי משיחותיו עם המנוח ידע כי מדובר בבני זוג שאוהבים זה את זה, ולא ידע על שהמנוח היה בקשר רומנטי כזה או אחר עם נשים נוספות. (ראו לעניין זה סעיפים 30-40 לפסק הדין).

לא זו אף זו, כאשר המנוח חלה במחלתו הקשה, המערערת דאגה לפתוח קבוצת עדכונים משפחתית ביישומון "WhatsApp". בית משפט קמא קבע, כזכור, כי אין מחלוקת אמיתית כי המערערת טיפלה במנוח במחלתו, וכי לא עלה בידי המשיב להוכיח טענתו כי המערערת קיבלה תמורה עבור הטיפול במנוח. דאגתה של

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

המערערת למנוח, הטיפול המסור שהעניקה לו במחלתו ואהבתה אליו נלמדים אף הם מהראיות שהונחו בפני בית משפט קמא.

יתירה מכך, המערערת המשיכה לדאוג ולבקר את אמו של המנוח בעת מחלתו.

לדידי, כל אלה מבטאים קשר רגשי, עמוק ויציב. יפים לענייננו ובהתאמה הדברים שנכתבו בע"ע (ארצי) 513/06 קריסלדה קסידסיד נ' מבטחים מוסד סוציאלי של העובדים בע"מ, (03.05.2007):

"המבחן להכרה באישה כידועה בציבור כאשתו של פלוני הינו כפול; ראשית – על בני הזוג לקיים חיי משפחה, דהיינו מערכת-יחסים אינטימית המבוססת על יחס של חיבה, הבנה, מסירות ונאמנות המעידה על קשירת גורל. שנית – עליהם לנהל משק בית משותף, אך לא סתם מתוך צורך אישי של נוחות וכדאיות כספית או סיכום ענייני, אלא כפועל יוצא טבעי מחיי משפחה משותפים כנהוג וכמקובל בין בעל ואישה הדבקים אחד בשני בקשר של גורל חיים". (ההדגשה אינה במקור - ס.ג.).

60. בנסיבות העניין, וכאשר המנוח והמערערת המשיכו לחיות את חייהם ביחד ולא שינו דבר על אף "הבגידות" שידעה מערכת היחסים שלהם, סבורני שהתנאי הראשון, שעניינו קיום "חיי משפחה", מתקיים באופן חד וברור.

אשר לתנאי השני, ניהול "משק בית משותף":

61. בפסק דינו, קבע בית המשפט קמא כי לאור החומר הראיתי, ניתן לקבוע כי המערערת והמנוח לא קיימו משק בית משותף. כך נקבע בסעיף 62:

"לנוכח כלל האמור, ניתן להתרשם כי עולים קשיים מהראיות שהוצגו לפניי, אשר פוגעים ומכרסמים בגרסת התובעת. נוכח הבעייתיות הקיימת, ומאחר שהקשר הכלכלי, כפי שהוצג לפניי, הוא פועל יוצא טבעי לחיים משותפים תחת אותה קורת גג, נראה כי מרבית הראיות מצביעות על כך שמדובר בקשר שנועד לספק צרכים אישיים, נוחות, כדאיות כספית או סידור ענייני, לבטח בתקופה האחרונה. אכן היה שיתוף בחשבון הבנק ואיני שולל את האפשרות כי בתחילת החיים המשותפים המנוח והתובעת היא אכן בני זוג – ידועים בציבור, ואולם, בשנים האחרונות, ניתן לראות יותר ויותר אירועים, והתנהלות, שאינם מאפיינים בני זוג שקשרו גורלם יחד. אף אם הייתי מתרשם, ברמה גבוהה יותר

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

של וודאות, כי המנוח והתובעת אכן היו, "ידועים בציבור", ואף אם חיו יחד וקיימו "משק בית משותף", עדיין אין פירוש הדבר בהכרח שיתוף קנייני בנכסים...".

62. בית המשפט קמא ביסס את קביעתו זו לאחר שמצא כי המערערת והמנוח נהגו הפרדה קניינית כפי שפירט בסעיף 53 לפסק הדין:

"מהראיות והנתונים שלעיל, ניתן ללמוד כי למעשה, בין הצדדים הייתה נהוגה הפרדה רכושית והחשבון המשותף, שימש יותר את המנוח, מאשר את התובעת. אין ספק כי חלקו של המנוח בסכומים המופקדים (ממגוון מקורות לרבות מוסדות רשמיים) עולה משמעותית על חלקה של התובעת. כאמור לעיל, מרבית הכספים שהשתכרה התובעת הופקדו על ידה, בחשבונה הפרטי המתנהל בבנק דיסקונט [אותו חשבון שהתובעת לא הזכירה בכתב התביעה]. אומנם, בהמשך, בתצהירה ובחקירתה, הודתה כי היא הפקידה את מלוא משכורתה המוצהרת, בחשבונה הפרטי, וכן את דמי השכירות שהתקבלו מהשכרת דירתה ב----. דברים אלו מדברים בעד עצמם, ונראה כי התובעת עצמה נהגה בהפרדה רכושית".

63. אלא שכאמור בחינת קיומו או העדרו של שיתוף יש לערוך בשים לב להכרעה שתתקבל בטענה בדבר זוגיות של ידועים בציבור, ובשלב זה הבחינה אינה עוסקת בשאלת קיומה או העדרה של ההפרדה הקניינית שנהגו או שלא נהגו הצדדים. עתה, על בית המשפט לבחון אם בני הזוג קיימו מאמץ משותף שנועד לאפשר ולספק את מכלול הצרכים של כל אחד במסגרת אותו "משק בית". יפים לענייננו דבריו של כב' הנשיא בדימוס, השופט מ. שמגר בע"א 107/87 אלון נ' מנדלסון, פ"ד מג(1) 431:

"משק בית משותף' פירושו שיתוף במקום מגורים, אכילה, שתיה, לינה, הלבשה ושאר הצרכים שאדם נזקק להם בימינו או בחיי יום יום כאשר כל אחד מבני הזוג מקבל את הדרוש לו ותורם אם מכספו ואם מטרחו ועמלו את חלקו כפי יכולתו ואפשרויותיו"

64. גם כאן סבורני כי יש להשיב בחיוב לשאלת קיומו של תנאי זה. אין ספק כי המערערת והמנוח התגוררו תחת קורת גג אחת משך עשרות שנים, במהלכן ניהלו את משק ביתם כראות עיניהם, וזאת לפי הקביעות העובדתיות של בית משפט קמא. אין בידי להסכים עם מסקנתו של בית משפט קמא כי בשנים האחרונות לחייהם המשותפים של המנוח

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

והמערערת הם התנהלו באופן שאינו מאפיין בני זוג שקשרו גורלם יחד, וכי היחסים נועדו אך לספק צרכים אישיים, נוחות וכדאיות כספית של כל אחד מהם.

65. עיון בחומר הראיתי כפי שהונח בפני בית המשפט קמא מחזק את המסקנה שהמגורים יחד במשך למעלה משני עשורים, הטיולים והבילויים המשותפים כולל באירועים משפחתיים, הסעודות המשותפות ועוד נעשו במסגרת ניהול משק בית משותף. דוגמא מובהקת לכך הן ההוצאות הרפואיות של המנוח, אשר שולמו מהחשבון המשותף של השניים. ההוצאות האלה מהוות יחד עם נתונים נוספים ראיות סובסטנטיביות אשר מעידות על קשר עמוק, ארוך שנים, של שילוב מאמצים לטובת מטרה משותפת – סיפוק צרכיהם של המנוח ושל המערערת כראות עיניהם. עולה אפוא כי התנאי השני בדבר קיום משק בית משותף מתקיים, ואין בקביעה לפיה בני הזוג נהגו הפרדה רכושית, אליבא דבית משפט קמא, בנכסים וחשבונות אחרים, כדי לשלול קיום משק בית משותף.

66. מן המקובץ עולה כי המערערת והמנוח היו בני זוג ידועים בציבור עד לפטירתו.

השלב השני

67. באשר לחזקת השיתוף ותחולתה על הדירה, בית משפט קמא קבע, בפסקה 65 לפסק דינו :

"אקדים מסקנה לניתוח ואצין כי לא מצאתי שעלה בידי ס' לעמוד בנטל הנדרש להוכחת כוונת שיתוף ספציפית ביחס לדירה מושא המחלוקת, וכך גם לא ביחס לכל נכס אחר שהוא, למעט חשבון הבנק המשותף. שוכנעתי, כי המנוח פעל בכל דרך על מנת להבהיר לס', שאין בכוונתו לשתפה בזכויותיו בדי."

אין בידי לקבל את הילוכו של בית המשפט קמא בסוגיה זו, על אף שאני מסכים לתוצאה אליה הגיע, ואבהיר.

68. שגה בית המשפט קמא במסקנתו באשר לחזקת השיתוף. בענייננו, החזקה ביחס לדירה קמה מעצם קיום חיי המשפחה ומשק בית משותף. אפנה לדבריה של כב' השופטת ד' ברק ארז בבע"מ 2478/14 פלונית נ' פלונית (20.8.2015):

"כפי שכבר נפסק, כאשר בני זוג שלא נישאו מקיימים אורח חיים תקין ומאמץ משותף ברכישת הנכסים או בניהול משק הבית המשותף וגידול הילדים, עשויה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

לחול עליהם הלכת השיתוף. הכלל הוא, כפי שכבר הובהר, בחינה של ההסכם המשתמע בין הצדדים לשיתוף. בהקשר זה, יש להוסיף ולבחון מהו היקף תחולתו של השיתוף. חזקת השיתוף שחלה על בני זוג שהם ידועים בציבור מעידה, במקרה הרגיל, על שיתוף בנכסים שנרכשו במשותף או כאלו שמשמשים את בני הזוג בחיי היום-יום.

עינינו הרואות כי לאור החיים הארוכים של שיתוף ומגורים משותפים של המערערת והמנוח, קמה חזקה ראשונית כי כוונת הצדדים הייתה לשיתוף בדירה. החזקה נובעת מנסיבות העניין כאמור, משמדובר בדירה ששימשה למגורי בני הזוג במרוצת השנים, שכן דירת המגורים מהווה גולת הכותרת של השיתוף, והדברים אמורים גם, אם לא בעיקר, ביחס לדירה שנרשמה על שם אחד מהם בלבד. אפנה לדברי כב' השופטת י. וילנר ב-ע"מ 1983/23 פלוני נ' פלונית (10.8.2023):

"בתוך כך, הלכה עמנו כי דירת המגורים היא "גולת הכותרת" של השיתוף, בהיותה הנכס המשפחתי המובהק ביותר. לפיכך, נדרשת עמידה ברף ראייתי נמוך יחסית לצורך הכללת דירת מגורים ברכוש המשותף של הצדדים לפי הלכת השיתוף. זאת, במיוחד כשמדובר בנכס העיקרי של המשפחה, ואף אם הדירה הייתה בבעלות אחד מבני הזוג טרם תחילת היחסים הזוגיים."

69. יחד עם זאת, סבורני כי המשיב הצליח לסתור את החזקה. סתירה זו מתבססת על פסיקת בית המשפט העליון, אשר קובעת כי בבסיס הלכת השיתוף עומדת הכוונה המשוערת של הצדדים.

בענייננו שלנו, ישנו הסכם שכירות ביחס לדירת המחלוקת אשר כרתו בני הזוג ב-2015. הסכם זה מעיד על אומד דעתם וכוונתם ביחס למעמד הדירה ובהחלט משליך אחורנית על כוונתם במועד רכישתה. בהתאם להסכם זה, המנוח לא ראה במערערת "שותפה מלאה" ביחס לדירה, ומשכך החליט לכרות עמה את הסכם השכירות בו התחייבה לשלם לו דמי שכירות בגין דירה זו. חוזה זה הוא "כלי הקיבול" של אומד דעת הצדדים, וחזקה עליו כי הוא משקף את כוונתם בצורה מלאה. אפנה בהתאמה לדברי כב' השופטת י. וילנר ב-ע"מ 1122/22 מדינת ישראל- רשות מקרקעי ישראל נ' סאב ניהול יזמות והשקעות בע"מ (1.1.2023). וכך קובע חוזה השכירות שערכו בני הזוג:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

המשיב: ד"ר/אולנט/תנו/מערש/עס, הכוללים 3.5 חזרים, מטבח, שירותים, מסדרונות ו... מרפסת הנמצא ברחוב מסמר בקומה 2 בעיר לחן "המושכר"

המשיב: החלוקה בחלקה מס' רגוש

המשיב: המשיב מני מכל אדם ולא חלים עליו חוקי הגנת הדייר, ובמושכר נמצא ציוד וריהוט למי הרשימה המפורטת בנספח א' לחוזה זה והמחזיק חלק בלתי נפרד הימנו;

המשיב: המשיב מסכים בזה להשכיר את המושכר לשוכר בהתאם לתנאי חוזה זה;

המשיב: המשיב מסכים לשכור מאת המשיב את המושכר בהתאם לתנאי חוזה זה.

לפיכך הותנה והוסכם בין הצדדים כדלקמן:

1. המבוא לחוזה זה מהווה חלק בלתי נפרד מנוסח ונימנה על עיקריו.

2. אי-תלות חוקי הגנת הדייר:

השוכר מצהיר בזה שלא נתן ולא ייתן זמי ממנה כלשהם עבור המושכר ואם בקשר אליו, כן ידוע לו שביום עריכת הסכם זה היה משוכר מוסיקי הגנת הדייר, ועל כן לא יחולו על המושכר ואם בקשר אליו ואם ייחסו אליו, לשכירות חוקי הגנת הדייר וזאת בהתאם לאמור בחוק הגנת הדייר (נוסח משולב) תשל"ב-1972.

3. מטרות השכירות ותקופת השכירות:

א. השכרת המושכר על-פי חוזה זה היא למטרה כדלהלן בלבד: מ/ר/י והשוכר או מי מטעמו אינם רשאים לעשות שימוש במושכר לכל מטרה אחרת, וזה ככל אופן וצורה שהם.

ב. תקופת השכירות הימשיך 5 החל מיום 1.07.15 ועד יום 1.07.20

ג. בתום תקופת השכירות מחזורי ריהוט השוכר

70. פרק המבוא אינו משאיר מקום לספק כי המערערת והמנוח ראו בדירה כנסס של המנוח בלבד. לאור הכלל הפסיקתי לפיו לא ניתן לייחס לחוזה משמעות אשר אינה מתיישבת עם לשונו, ומשהחוזה בין המנוח לבין המערערת הינו ברור ואינו משתמע לשתי פנים, אין כל אפשרות לקבל את טענת המערערת לפיה מטרת החוזה הייתה לכוון זיקה משפטית לדירה. משהמערערת חתמה על חוזה השכירות, הרי משמעות הדבר הינה כי היא והמנוח קיבלו והצהירו כי מבחינתם, למערערת לא היו זכויות בדירה. לדידי, ההסכם מגלם את רצונם האמיתי של בני הזוג ותפיסתם מעמדה של הדירה כקניינו הבלעדי של המנוח. נראה כי לא בכדי לא הזכירה המערערת בתביעתה את הסכם שכירות, ונאלצה להתמודד עם קיומו אך בעקבות חשיפתו ע"י המשיב.

עוד ראיתי לנכון להתייחס לקביעת בית משפט קמא לפיה מטרת הפקדת הכספים על ידי המנוח בחשבון המשותף הייתה "להבריח נכסים מגרושתו" (סעיף 69 לפסק הדין), וכי פערי ההשתכרות בין המנוח ולבין המערערת שוללים את טענות המערערת. לטעמי, עת נקבע כי החשבון הוא חשבון משותף, אין מקום להידרש ל"התחשבנויות" ולעריכת איזון באשר לשאלה איזה מבני הזוג תרם יותר. אין אנו מתעסקים בשלב זה בחשבון ובאריתמטיקה, אלא בכוונתם הסובייקטיבית של הצדדים, ובשאלה מה היה רצונם במועדים הרלוונטיים. יפים לענייננו הדברים שנכתבו, בהקשר מעט אחר, בבע"מ 1983/23 פלוני נ' פלונית (10.8.2023):

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

"במרוצת השנים נפסק כי הלכת השיתוף מבוססת בעיקרה על רציונל של "מאמץ משותף", שביסודו תפיסה שלפיה בני זוג תורמים באופן שוויוני לרווחת המשפחה, באופן שמצדיק להחיל על רכושם משטר של שיתוף ולחלקו "שווה בשווה" (עניין שלם, פס' 9; כן ראו והשוו: Am. Law Inst., Principles of the Law of Family Dissolution: Analysis and Recommendations (2002) (להלן: ALI)). רציונל זה נשען על הרעיון שלפיו "גם אם פועלים בני הזוג באתרים שונים, תרומתם לתא המשפחתי, על דרך הכלל, שווה. קשר זוגי אינו נסב – ולא ראוי שייסוב – על התחשבות בגין ה'השקעה' שהשקיע כל אחד מבני הזוג וה'תשואה' הכספית שזו הניבה"

71. כאמור, בית המשפט קמא הכריע כי הוכחה כוונת שיתוף באשר לחשבון הבנק המשותף. המערערת טוענת כי לאור העובדה שהמשכנתא שולמה מכספים שנכנסו לאותו חשבון, מתחייבת גם המסקנה כי הייתה כוונת שיתוף בדירה. אין בידי לקבל את טענתה זו של המערערת.

ראשית, כפי שציינתי לעיל, העובדה שהמערערת חתמה על הסכם שכירות עם המנוח אשר בו הם הצהירו כי אינה הבעלים של הדירה, שומטת את הקרקע מתחת לטענותיה באשר לשיתוף בדירה.

שנית, ולמעלה מן הצורך, אציין כי אין בעובדה שהחשבון היה רכושם המשותף של המערערת ושל המנוח בכדי לסייע בידה. לדידי, העובדה שהחשבון משותף אמנם מקנה למערערת "מנה" בכספים שהיו בחשבון זה, אך אין משמעות הדבר שהמערערת קנתה "זכות עקיבה" אוטומטית אחרי כל הרכישות שנעשו מכספי החשבון, עת הצדדים גילו את דעתם בגדרי מסמך בכתב מה יהא מעמד הנכס שנרכש.

כפי שציינתי לעיל, עניינה של הלכת השיתוף הוא בחינה של כוונת הזוג, עת ככלל, רכישה של נכס מכספי חשבון משותף יש לפרש כרכישה משותפת, וכיוצאת שיתוף בנכס. יחד עם זאת יהיו מקרים שלא נכיר בקיומו של שיתוף, גם אם הנכס נרכש בחלקו מכספים שנצבעו כמשותפים, אולם הצדדים גילו דעתם במפורש כי הנכס הינו קניינו הבלעדי של האחד, כאשר לשני אין כל זכויות בו.

סוף דבר

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

72. על יסוד כל האמור לעיל, סבורני, וכך אציע לעמיתי, כי יש לקבל חלקית את ערעורה של המערערת, כך שייקבע, כי היא והמנוח היו ידועים בציבור. כן אציע לחבריי לדחות את הערעור בכל הנוגע לדירת המחלוקת.

אציע גם כי בנסיבות העניין לא נעשה צו להוצאות.

ס. ג'יוסי, שופט
[אב"ד]

השופטת עפרה אטיאס:

אני מסכימה לתוצאה אליה הגיע חברי, כב' האב"ד ג'יוסי, לפיה דין הערעור להדחות. הן הצוואה שערך המנוח, והן הסכם השכירות עליו חתמה המערערת מעידים כאלף עדים על אומד דעת סובייקטיבי משותף של שני הצדדים בדבר העדר כוונת שיתוף ביחס לדירה. זאת, אף שהדירה מומנה מכספים שהיו בחשבון המשותף ו/או שהועברו מן החשבון המשותף לסילוק המשכנתא שנטל המנוח (לבדו) בבנק לאומי. אומד דעת סובייקטיבי משותף זה, מתיישב עם הראיות שנפרסו בפני בית המשפט קמא, מהן עולה שלמצער, מרבית הכספים שהיו בחשבון המשותף מקורם במנוח, וכן עם יתר הראיות שמנה בית המשפט קמא בפסק דינו המעידות על העדר כוונת שיתוף, ובכלל זה העובדה שחוזה המכר נחתם רק עם המנוח, המשכנתא ניטלה ע"י המנוח לבדו, המערערת לא היתה מעורבת במו"מ לקראת כריתת החוזה ונטילת המשכנתא, ואף שמרה על הפרדה רכושית ביחס לדירה ב---.

ע. אטיאס, שופטת

השופט ניצן סילמן:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

לאחר התלבטות לא פשוטה, רואה אני להצטרף לתוצאה אליה חברי הגיעו. עם זאת ברצוני לחדד כמה נקודות, שהנן על דעתי האישית.

ראשית, סבורני כי אין משמעות להצהרה גרידא על היות צדדים ידועים בציבור. ידועים בציבור אינו סטאטוס (אם כי ישנם מאפיינים דומים), ועל כן הגדרת המונח וקביעת קיום המצב העובדתי הנה בכפוף לסעד המבוקש.

ראה לעניין זה הניתוח בתמ"ש (ת"א) 12720/09 (כב' השופטת גליק), וההפניה לסעיפים 16-23 על שלל האסמכתאות.

שנית- חברי כב' האב"ד נתן משקל גבוה מאד לחוזה השכירות ואכן יש בו ללמד רבות; עם זאת רואה אני להאיר הנקודה מזווית אחרת.

בית המשפט קמא ראה לקבוע בעלות משותפת בחשבון המשותף, מכוח היותו חשבון משותף, וזאת חרף שקבע הלכה למעשה כי מקור הכספים הנו במשיב (למצער בחלק הארי שבו).

לדידי, בוודאי כאשר בני זוג מתנהלים על מי מנוחות, אין מיעה כי יחליטו לשתף בכספים שאינם משותפים, כמו גם ביכולתם להחליט כי כספים משותפים ישמשו לרכישה עבור אחד מהם בלבד.

שלישית- כאשר נרכשת דירה ע"ש צד אחד, בידיעת הצד האחר, כאשר נלקחת משכנתא ונעשים מהלכים מקדימים כולם ע"י צד אחד, וכאשר הצד השני טוען להפרדה ביחס לדירה משלו, יש בכך לקיים המסקנה כי הקביעה לפיה הצדדים לא ראו לשתף בנכסים שנרשמו על שמם, ומכאן להצדיק אי התערבות בתוצאה.

בנסיבות אלו, מסכים אני כי דין הערעור דחייה (ללא קשר לשאלה ההצהרתית).

נ. סילמן, שופט

הוחלט כאמור בחוות דעתו של השופט ס. גיוסי [אב"ד].

בנסיבות העניין, כל צד יישא בהוצאותיו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 15431-07-23 ס' נ. ס'

חדש - 8/12/24

העירבון שהופקד יוחזר לידי ב"כ המערערת, עבור המערערת.

מותר לפרסום לאחר מחיקת שמות הצדדים והשמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, כ"ג כסלו תשפ"ה, 24 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.

נ. סילמן, שופט

ע. אטיאס, שופטת

ס. ג'יוסי, שופט
[אב"ד]